

Нова українська література

Суспільно-історичні обставини
наприкінці XVIII ст.

14.11.23 Клас: 9-А,Б.
Укр.літ Вч.: Харенко Ю.А.

МЕТА:

- ❑ охарактеризувати суспільно-історичний контекст становлення нової української літератури;
  - ❑ з'ясувати причини духовного поневолення нації, особливості розвитку фольклористики;
  - ❑ визначити основні художні напрями літератури цього періоду, найвизначніших письменників того часу.
-

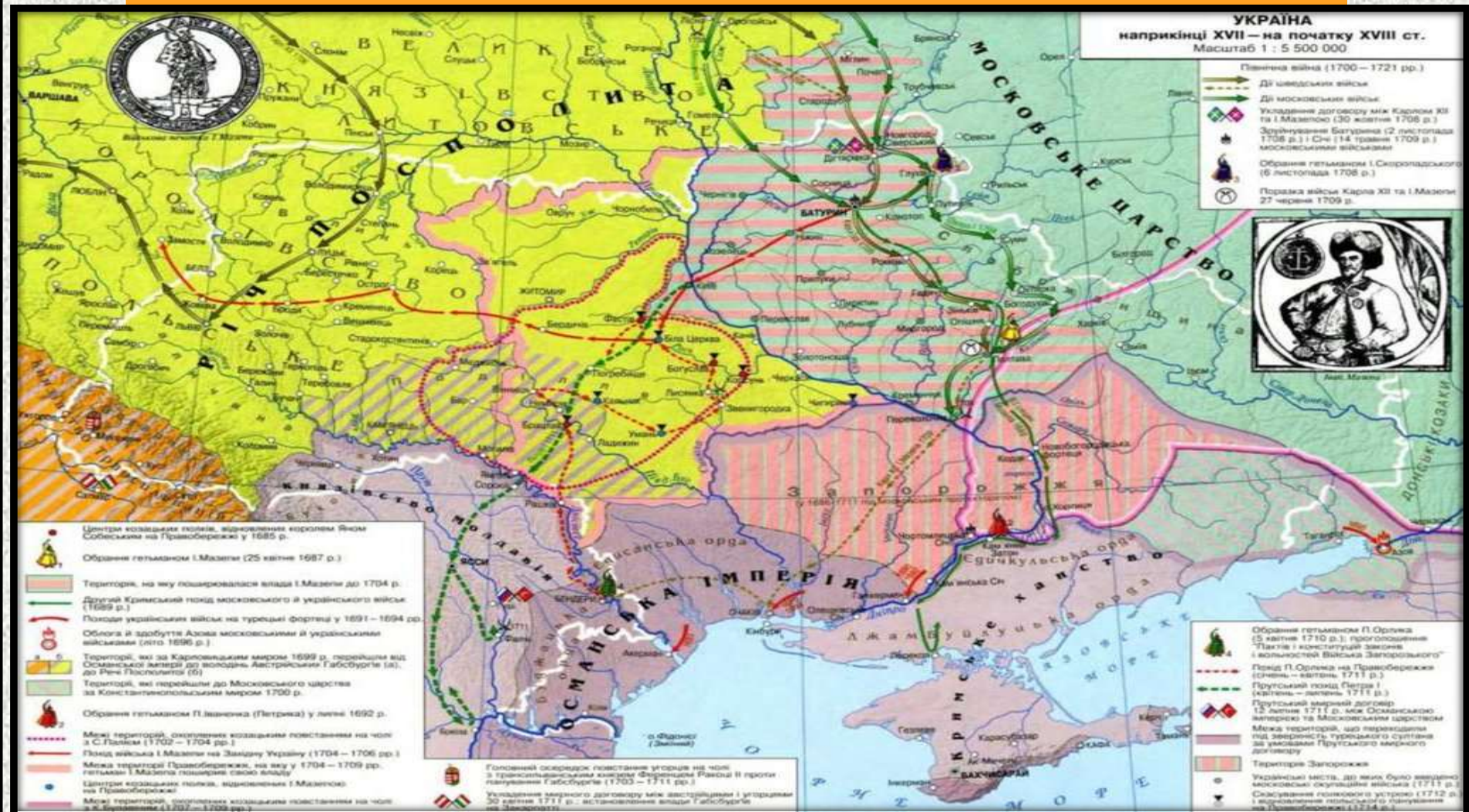

ПЛАН

1. Суспільно-історичні обставини наприкінці XVIII ст.
2. Духовне поневолення нації.
3. Життя народу – предмет художнього зображення.
4. Розвиток фольклористики.
- ~~5. Основні художні напрями.~~
6. Бурлескна стильова течія.

СУСПІЛЬНО-ІСТОРИЧНІ ОБСТАВИНИ НАПРИКІНЦІ XVIII СТ

У цей час розвивається *капіталізм*, поміщики відкривають власні підприємства, на яких працювали кріпаки. Це викликало посилення експлуатації кріпаків і піднесення антикріпосницького руху.

В Україні проходить ряд повстань:

1789 – 1793 – повстання у с. Трубаї;

1787 – 1835 – повстання під керівництвом Устима Кармалюка.

Завойовницьке вторгнення Наполеона в Росію 1812 р. підняло народні маси на вітчизняну війну проти окупантів. Український народ бере участь у цій війні.

ДУХОВНЕ ПОНЕВОЛЕННЯ НАЦІЇ

- ❑ Русифікація українських шкіл.
  - ❑ Заборона друкувати українською мовою (був виданий валуєвський циркуляр 1863 р.)
  - ❑ Українську мову вважали російською говіркою.
  - ❑ 1876 р. – Емський акт: заборона ввозити з-за кордону українські книжки будь-якого змісту, видавати оригінальні твори та перекладати їх.
-

УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ ЗАБОРОНЯЛОСЯ:

- ❖ викладання в Києво-Могилянській академії;
  - ❖ використання «Букваря»;
  - ❖ читання молитов і ведення церковної служби;
  - ❖ проведення навчання у школах;
  - ❖ демонстрування театральних вистав;
  - ❖ Здійснення перекладів з російської мови;
  - ❖ видання дитячої літератури.
-

ЖИТТЯ НАРОДУ – ПРЕДМЕТ ХУДОЖНЬОГО ЗОБРАЖЕННЯ

Українських митці (І. Котляревський, Є. Гребінка, Г. Квітки-Основ'яненко та ін.) у своїй творчості критикують окремі риси кріпосницького ладу, підносять ідеї гуманності.

Т. Шевченко гостро критикує й викриває систему самодержавства та кріпосницького ладу, закликає до його знищення.

Визначне місце боротьба проти кріпацтва займає і в творчості Марка Вовчка, Л. Глібова.

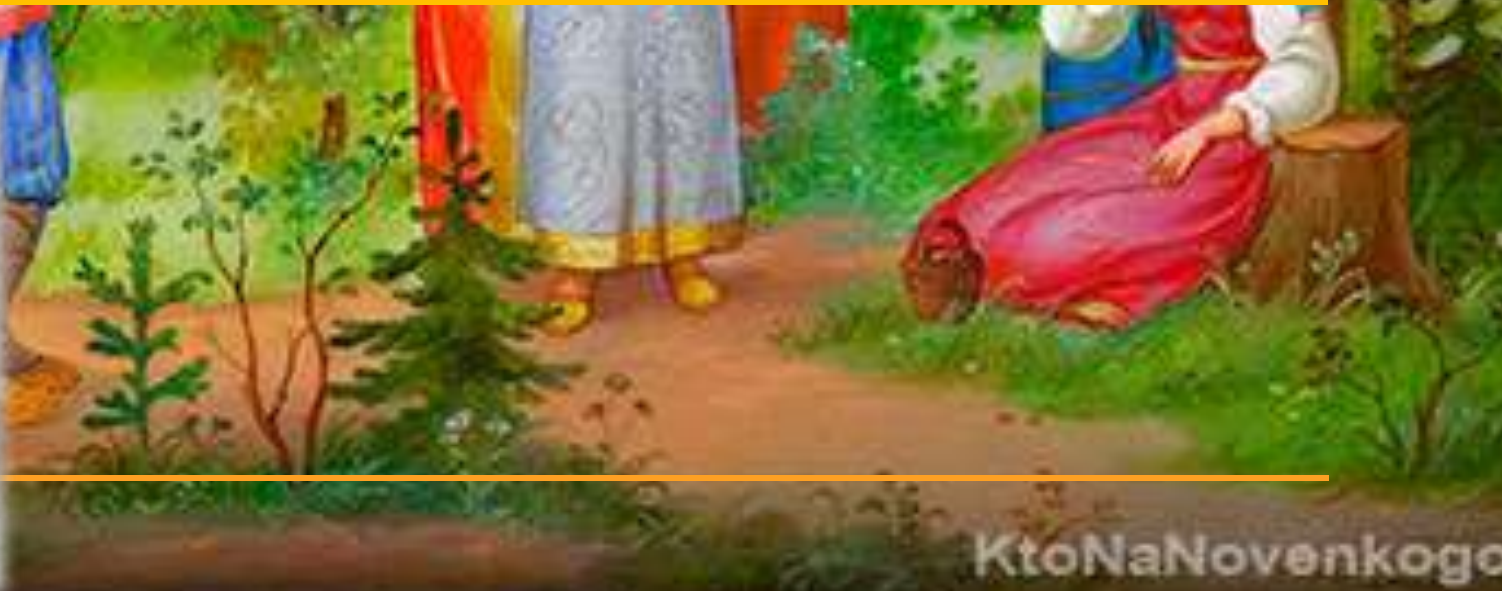

РОЗВИТОК ФОЛЬКЛОРИСТИКИ

Посилилася увага вчених, письменників, художників до збирання народних творів та видання їх збірками.

Найважливіші збірки: М. Максимович «Малороссийские песни» (1827), М.Цертелев «Опыт собрания малороссийских песен» (1829).

ОСНОВНІ ХУДОЖНІ НАПРЯМИ

Будова художніх творів на засадах розуму з ігноруванням особистих почуттів.

Теми до творів добиралися лише з античної або вітчизняної історії.

Класицизм
(наслідування зразків античності).

Позитивні персонажі – представники панівної верхівки, негативні – вихідці з соціальних низів.

Суворі пропорційність усіх частин твору; чіткість, ясність, простота викладу; урбаністичні пейзажі; пишномовність.

Романтизмом прийнято називати напрям у мистецтві, який виник у країнах Західної Європи наприкінці XVIII - поч. XIX ст.

Українські романтики звернулися до поетичного освоєння народних переказів, легенд, повір'їв і збагатили нашу літературу відомими баладами, піснями, поемами. Наприклад: пісня «Дивлюсь я на небо» М. Петренка, «Не щечечи, соловейку» В. Забіли, ряд поезій молодого Шевченка.

Реалізм – літературний
напрямок, який правдиво
відображує дійсність;
звертається увага на взаємини
людини і навколишнього
середовища.

Повне утвердження реалізму в українській літературі здійснено було **Шевченком**. Він підніс у своїй творчості найважливіші питання свого часу, змалював народне життя в усій його глибині. Його реалізм — критичний.

У сатирично змальованих образах царів і їхніх вельмож, поміщиків, чиновників, духовенства поет гнівно викриває самодержавно-кріпосницький лад у самих його основах, у його хижацькій суті і закликає до боротьби з цим ладом, до його знищення.

БУРЛЕСКНО-СТИЛЬОВА ТЕЧІЯ

Бурлеск

(від іт. *vurla* — жарт) —
жартівливе трактування
в знижувальному тоні тем і
образів, про які звичайно
прийнято
говорити поважно

Бурлескна течія вносила в літературу елементи народного гумору й сатири. В цьому полягало її позитивне значення. *Основна ознака бурлеску* — контраст між темою і сюжетом твору та його словесною формою: про поважні події розповідається розмовно-побутовою мовою зі значною домішкою грубих слів і висловів, жартівливим тоном.

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ:

Опрацювати теоретичний матеріал ст.76-78;
прочитати «Енеїду» ст.81-89.
